

БЪЛГАРСКА ФЕДЕРАЦИЯ ПО ПЕТАНК FEDERATION BULGARE DE PETANQUE

Спортен лиценз № 98/2020 – ММС

Приет от ОС на БФП на 10.03.2023 г.

КОД НА СЪДИИТЕ

За база на този код е ползван кода на СЕР и на FIPJP

Съдиите се задължават изцяло и без изключение да спазват правилата заложи в този код. Те трябва да показват уважение, подкрепа и насърчение един към друг в дух на взаимопомощ. В същото време изцяло и искрено да имат открито и честно отношение.

I. Дефиниция

„Съдийстването е акта на отсъждане на ситуация, осигурявайки прилагането на правилата и взимането на решение, основано на основните принципи на играта, които трябва да се знаят от всички състезатели.“

„Добрият съдия не се забелязва ако си върши добре работата.“

Ролята на съдията се определя като безпристрастна личност, която трябва да осигури нужното поведение и спазване на правилата и другите условия на състезанията. Съдията е неразделна част от организацията на състезанието и се смята че гарантира правилата на спорта.

Съдията е представител на своята федерация и като такъв трябва да се увери, че нейният статут, правила и ценности са уважавани.

Неговия авторитет се подсилва от връчените му сертификати, доказващи наличието на необходимите умения за рефериране съгласно съответното придобито ниво (тестваните знания за правила и отговорности). В зависимост от нивото на квалификациите, съдийските умения се оптимизират чрез непрекъснатата практика и нуждата за подобрене в рамките на продължителното обучение за съдии.

Съдийството е тежка задача, която допълнително се усложнява от нарастващата популярност на спорта в медиите на световно ниво.

Представянето на съдията се следи много по-внимателно, от колкото това на който и да е друг на терена, принуждавайки съдиите да имат по-висока психическа устойчивост, по-висока степен на разбиране на правилата и безгранична любов към спорта, за да успяват в тази си роля.

II. Профил

Към момента за нуждите за БФП се определят две категории съдии. При необходимост те могат да бъдат разширени с добавянето и на други категории, например „клубен съдия“ (този вид съдии ще имат правото да съдийстват на и подпомагат мероприятия организирани от своя клуб).

Българската федерация по петанк определя следните категории: Първа и Втора.

Втора категория е входното ниво за съдиите и предполага стабилни знания за съдийският правилник, както и базови умения за боравене с инструментариума. Съдиите от втора категория имат право да съдийстват на клубни състезания и на събития от ГСК.

Първа категория съдии са на една стъпка от правото си да кандидатстват за придобиване на Европейска/международна квалификация. Това предполага задълбочени познания на всички правилници (в това число Европейска купа, Световна купа и прецизна стрелба), високо ниво на познаване и боравене с инструментариума и умения за интерпретация на правилника спрямо конкретната ситуация на терена.

Забележка: Съгласно изискванията на CEF и FIPJP, към датата на кандидатстване за придобиване на европейска/международна квалификация, кандидатите трябва да са на възраст до 50 години в годината на изпита.

III. Необходими условия за и след придобиване на квалификация

За придобиване на съдийска квалификация или повишаване на вече придобита такава, кандидатите трябва:

- да са лицензирани към БФП;

- да са на възраст минимум 16 години. За кандидати под 18 годишна възраст се изисква писмено разрешение от родителите и ще имат правото да съдийстват само на състезания на свои връстници или по-малки участници.

Всички съдии трябва да са преминали обучителен курс и да са издържали изпит за съответното ниво. Изпитите могат да включват две или повече от съответните части – писмена, практическа, устна.

Оценяването ще е базирано на знанието на кандидатите за правилата, представянето им по време на практическия изпит и отговорите, дадени под напрежение на устния изпит. Крайният резултат се изчислява в проценти, които определят дали кандидата успешно е преминал.

1. Условия за кандидатстване:

A. За придобиване на Втора национална категория:

- Лицето трябва да е лицензирано към БФП;

- Да има минимум две години игрови опит в състезания от ДСК;

- Без възрастови ограничения, но се изисква добро физическо състояние, което да позволява адекватно изпълнение на задълженията;

- Лицето да бъде предложено от Председателя на своя клуб чрез подаване на заявление по формуляр към Съдийския съвет;

— Заплащането на такса изпит става след одобрение на заявлението и преминаване на обучителен курс.

Б. За придобиване на Първа национална категория:

— Лицето трябва да е лицензирано към БФП;
— Да има минимум две години съдийски опит на терен в турнири от ДСК и ГСК;

— Да е в добро физическо състояние, което да позволява адекватно изпълнение на задълженията.

— Лицето да бъде предложено от член на Управителния съвет или съдийската колегия чрез подаване на заявление по формуляр към председателя на Съдийския съвет.

— Заплащането на такса изпит става след одобрение на заявлението и преминаване на обучителен курс.

2. Изпит.

А. За придобиване на Втора национална категория се полагат следните изпити:

— Писмен изпит, състоящ се от въпроси върху международният правилника и базираният на него правилник приет от БФП, в това число и въпроси от дисциплина Прецизна стрелба;

— Практически изпит, при който всеки кандидат е наблюдаван и оценяван по отношение на правилното използване на съдийския инструментариум.

Б. За придобиване на Първа национална категория се полагат следните изпити:

— Писмен изпит, състоящ се от въпроси върху международният правилника и базираният на него правилник приет от БФП, в това число въпроси от дисциплина Прецизна стрелба и върху правилниците за Световната и Европейска купа;

— Практически изпит, при който всеки кандидат е наблюдаван и оценяван в реална среда при изпълнение на служебни задължения по време на мероприятия от ДСК.

— Устен тест, състоящ се от въпроси, базирани върху сценарии или инциденти, които е много вероятно съдията да срещне.

Практическата и устната част може да се комбинират.

При оценяване се взема предвид представяне на кандидата на практическия изпит, както и неговото знание за правилата и как да ги прилага, което се определя от отговорите дадени на писмената и устната част. Крайният резултат в проценти се изчислява като средно аритметично на трите части и определя дали кандидатът успешно е издържал изпита, като минималната граница е 85%.

Съдийска комисия (определена от УС на БФП за целта) е отговорна за организирането и контрола на изпитите и поддържането на регистър на успешно издържалите го.

Съдийският изпит се провежда от изпитващ, назначен от съдийската комисия. Успешно издържалите получават сертификат.

3. Задължения на съдиите

Съдията се задължава да уважава без изключение и по всяко време правилата заложиени в този код.

А. Съдиите се задължават в частност:

- Да имат поведение, достойно за пример и да бъдат достойни представители на съдийството;
- Да носят официалната си униформа на съдия, която включва дълъг черен панталон и блуза на бели и черни райета;
- Да участват в задължителното продължаващо обучение (на всеки две години);
- Да присъстват на срещите, организирани от Съдийския Съвет;
- Да координират своите действия като споделят ресурсите и уменията си, както и своя опит;
- Да комуникират и споделят своето знание, ноу-хау и опит с цялата съдийска общност;

Б. Всеки съдия е задължен да бъде на разположение на БФП, организаторите, играчите и медията в съгласие на етичните рамки към които е обвързан.

В. Всеки съдия е задължен да развива в себе си образователен подход към съдийството. На принципа „Знанието е ценно само когато е споделено“.

Г. Съдията трябва проактивно да участва в процеса на сплотяване между членовете на съдийството, организаторите и останалите официални лица на спорта Петанк.

Д. Всеки съдия трябва да се подsigури с необходимото за изпълнение на своите задължения от физическа, психологическа и техническа гледна точка. В това число:

- Да има собствен пълен набор от съдийски инструменти.
- Да знае правилният начин за използването им.
- Да бъде в добро физическо здраве, което му позволява да изпълнява задълженията си на нужната висота.
- Да може дипломатично да предотвратява критични ситуации, като служи за медиатор.

Е. Всеки съдия поема задължението да подпомага развитието на съдийството и да влага своя опит и умения като в същото време уважава различията на останалите без никаква дискриминация.

Ж. Съдията е длъжен да бъде за пример с поведението си независимо от обстоятелствата, тъй като никога не бива да забравя, че той олицетворява образа на спорта и своята Федерация.

4. Права на съдиите

А. Всеки съдия има:

- Право на достъп до информация и обучение;

— Възможността да се възползва от подкрепата на своите колеги и други външни източници (психолози, здравни професионалисти, юристи и т.н.) и на отворена дискусия с тях.

Б. Всеки съдия има възможност да допринася към съдийската дисциплина в нейните спортни и приятелски измерения.

В. Съдията е източник на предложения и обратна връзка за своята Федерация и нейните членове.

Г. На съдията ще му бъдат предоставени средствата нужни за подпомагането на приложението на проекти и дискусии за ролята на съдийството.

5. Ограничения на съдиите

Въпреки че съдията се смята за официално лице, той е подвластен на същите правила, кодове за поведение и т.н. както останалите официални лица и играчи.

В случай че съдията не поднови лиценза си или по някаква причина той му бъде отнет, той не може да взема участие в тази си роля в състезанията от ГСК и ДСК или да бъде официално ангажиран в състезание на каквото и да било ниво.

Всеки съдия трябва да е абсолютно наясно със своя статут и най-вече по отношение на играчите, публиката и медията за да избегне попадането под „влияния“ вредни за спорта Петанк (подлагане на натиск, корупция и други). С тази цел трябва да възприемат резервиран и балансиран подход и отношение във и извън терена.

Въпреки своя статут и задължения, съдията НЕ носи отговорност за общата безопасност на състезанието. Във връзка с това може да упражни своето право да се оттегли ако неговото физическо или морално благополучие е застрашено.

Във връзка с използване на социални медии и други форми на комуникация, съдията не трябва:

— Да използва непристоен и обиден език. Това включва всякакви неподходящи забележки по отношение на етническа принадлежност, цвят, раса, националност, религиозно вероизповедание, пол, сексуална ориентация или увреждания;

— Да публикува неподходящи снимки;

— Да отправя пренебрежителни и обидни коментари за отборите, съдийската дисциплина, спонсорите, администраторите и организаторите на състезанието;

— Да публикува коментари, оспорващи решения взети от техни колеги или федерацията.

6. Обучение на съдиите

БФП е отговорна за обучението и изпитването на кандидат съдиите и за продължаващата атестация на квалифицираните съдии.

Всички съдии към БФП са длъжни да се явяват на атестационен изпит на всеки две години.

Кандидатите, желаещи да придобият съдийски статут трябва да подадат заявление по образец към БФП чрез председателя на своя клуб. В зависимост от броя получени заявки, обучението и изпитите ще се провеждат веднъж на

минимум две години при група от минимум 5 кандидата и след заплащане на обучителна такса.

Всички обучения се провеждат под патронажа на БФП и от назначени от нея лица с подходяща квалификация. Те са отговорни пред федерацията за обучението на кандидатите по отношение на правилата, измервателните процедури, задълженията на съдиите и как те трябва да бъдат изпълнявани. За да е сигурен че кандидатите усвояват и разбират преподаденият материал, инструкторът ще оценява тяхното цялостно представяне и способности по време на обучителният период и ще им дава обратна връзка за тяхното ниво.

В края на обучението, инструкторът трябва да представи пред Съдийската комисия списък с кандидатите способни да се явят на съответният изпит.

7. Задължения при съдийстване.

Базовите задължения на съдията са дефинирани в член 40 от официалните правила на спорта Петанк. Този раздел разширява член 40 и дава на съдиите насоки за това как трябва да изпълняват своите задължения преди и при пристигане на място, преди началото на турнира, по време на игра и след края на турнира.

А. Преди пристигане

— Добре е съдията да провери прогнозата за времето и да се увери че има копие от официалните правила както и копие от всички правила и спецификации, отнасящи се за съответният турнир.

— Винаги да пристига достатъчно рано преди началото на турнира, за да има време да изпълни всичките си задължения преди началото на играта.

— Трябва да се увери че облеклото му е спретнато и че отговаря на условията на турнира.

Б. При пристигане съдията трябва:

— Да докладва на представителите на организатора или Федерацията която отговаря за турнира.

— Да се увери че знае на кого трябва да докладва за проблеми които изискват внимание. (Например състоянието на маркировката очертаваща терените).

В. Преди началото на игра съдията трябва:

Да премери ширината и дължината на игралните полета.

— Да провери състоянието на маркировката очертаваща игралните полета и терена. (Да прави периодична проверка и по време на турнира).

— Ако организаторите са предоставили кръгове, да се увери че отговарят на FIRJP стандарта.

— При съдийстване на турнир е препоръчително да се носи личното базово оборудване в джобовете. Предметите които би трябвало комфортно да се събират в джоба са: сгъваемият метър, свирката, наказателните карти, клинове и подложка за клякане. Да не носят предмети в джоба си които лесно могат да изпаднат. Например предмети като: портфейли и мобилни телефони. Те трябва да се държат на сигурно място, например личната чанта, докато съдийстват. Останалата част от оборудването може да се носи в торба, но всички предмети

които не са нужни при извикване на игралното поле, трябва да се оставят в торбата на неговият край.

— По време на регистрацията да се увери че играчите са с правилния екип (еднакви) и лицензите им са валидни.

— Да надзирава тегленето на жребия, за да се увери че се провежда честно.

— По време на представянето или откриването на турнира да се увери че на играчите им е дадено ясно да разберат кой е той и че може да разпознава присъстващите треньори.

— По време на откриването да сведат коментарите си до минимум, предавайки основно някаква нова информация относно правилата за която играчите може да не са наясно. Да не цитира правилника.

— При работа с колеги да се уточни чий часовник ще се използва при игри с тайм лимит, както и кой ще взима решенията когато се налага споделено измерване.

Г. По време на игра съдията трябва:

— Да се увери че е в зоната на терена, докато протича игра.

— Да заема такава позиция от която може да изпълнява своите задължения и да се движи наоколо по най-ефективният начин без да причинява неудобства на зрителите и играчите.

— Когато двама съдии са назначени е добре всеки от тях да работи на отделна зона като могат да се разменят по време на турнира.

— Да избягва да стои на едно място по време на игра. Важно е да го виждат че се движи, че наблюдава прогреса на играта и стриктно следи случващото се на терена. Целта е - винаги да е в най-добрата позиция, за да може да предложи помощ когато го извикат.

— Да се старее да е наясно с всичко което се случва. Например: Когато забележи че някъде се мери на терен, се доближи, за да е наблизо при нужда.

— Не бива да блокира видимостта на треньорите и играчите към играта.

— Не бива да нарушава концентрацията на играчите, разхождайки се в зрителната им зона когато те се приготвят да хвърлят.

— Когато няма пряк достъп до игралното поле се движи през съседните полета възможно най-близко до външната линия без да пречи на играта. Да избягва преминаването напъряко на даден терен между кръга и кошонета.

— Да не сяда по време на игра.

— Да следи когато се хвърля кошонета. Ако изглежда „къс“ или „дълъг“, да се пригответи да бъде извикан.

— Когато мери, първо да попита играчите кои топки трябва да се премерят и ако разиграването е завършило да помоли да се отстранят всички останали топки. Никога да не отстранява топки самият той.

— Да подпре с клинчета всички топки които изглеждат нестабилни.

— Ако играчите са застанали в близост до съдията докато мери, да ги помоли да отстъпят на два метра, както е по правилата.

Д. След края на турнира съдията трябва:

За всички събития, съдията трябва да си води записки.

В случай на инцидент, съдията трябва да напише доклад и да го изпрати по имейла или пощата в рамките на 10 дни до съдийския съвет с копие до организатора на турнира.

Е. Поведение. Съдията трябва да:

- Се старае се никога да не е арогантен, когато работи с играчите.
- Бъде учтив по всяко време.
- Никога да не се намесва в ситуацията по време на игра, освен ако не е помолен от участник в нея.
- Не провежда разговори с играчите, освен ако те не го искат.
- Следи пътеките да са чисти от всякакви обекти, например дрехи, чанти, боклук.
- Винаги да бъде нащрек.
- Не отвлича вниманието си с дейности, които не са част от неговите задължения, например обновяване на резултатите.
- Се старае да сведе до абсолютен минимум разговорите с хора, които не са директно свързани с турнира. Винаги трябва да следи с поглед терените по време на такъв разговор.

В зависимост от тежестта на провинението, съдията има правото да изключи от игра или да дисквалифицира от турнира, всеки играч или отбор които отказват да се съобразят с неговото решение.

В случай на тежко метеорологично време, всяко започнато разиграване трябва да бъде довършено. Съдията е единственият човек който е оторизиран, след консултация с организаторите да вземе решение да спре играта или да отмени турнира в случай на форсмажорни обстоятелства.

Всеки случай за който няма решение в правилата се представя пред съдия, който го отнася до журито на съответното състезание. Журито се състои от три до пет човека и тяхното решение е безапелационно.

8. Акредитация на съдии

Акредитацията на съдии се отнася за периодичното тестване (на всеки две години) за запазване на съдийските права от съответната категория и не води до повишаването ѝ.

— Изисква се опит от съдийстване на терен от минимум 2 години за практикуващи съдии втора категория.

— Изисква се опит от съдийстване на терен от (ГСК и ДСК) минимум 2 години за практикуващи съдии първа категория.

А. Изпитна процедура.

Изпитът водещ до акредитацията на практикуващите съдии, се състои от две части. Едната свързана с правилата на спорта, другата с измервателните процедури.

Б. Критерии за изпита

- Писмената част обикновено се състои от 18 до 25 въпроса върху правилника, покриващи различни аспекти от него.
- Практическият изпит е на една и съща дата с теоретичният.
- Изпитът включва и устна част в присъствието на двама изпитващи.

— Изпитът ще включва ситуации които могат да се случат по време на игра, но не и от административната част на спорта.

— Изпитът няма да включва въпроси от вътрешно състезателни правила.

— Писменият изпит няма да включва въпроси, които могат да бъдат покрити по време на практическият изпит.

— Минималният праг за получаване на акредитация се определя от съдийския съвет и рефлектира стандарта за съответното ниво.

В. Критерии за оценяване

— Общият брой точки се използва за изчисляване на процента който определя дали кандидатът е издържал успешно изпита.

— Изпитът трябва да се провежда от по старши квалифициран съдия назначен от съдийската комисия.

9. Заключение

Съдията е официален представител на своята федерация и има силата да взима всички необходими решения, за да се увери че правилата се спазват и играта протича гладко.

Освен че трябва да има задълбочени познания за правилата и как да ги прилага, съдията трябва да е наясно със задачите които се изискват от него - преди, по време и след игра, да умее да работи в екип и да общуват с играчите и техните треньори.

Всеки съдия трябва да е сигурен, че неговото поведение извън и на терена не подлежи на критика.

Единствено изпълнявайки задълженията си пълноценно и ефективно, подхождайки към тях професионално и демонстрирайки винаги приветливо и коректно отношение, съдията може да се сдобие с уважението на останалите. С това идва не само голяма сила, но и влияние, което носи сериозна отговорност. Съдията трябва винаги да е готов да понесе последствията от своите решения.

Съдийството е прекрасен начин да бъдеш част от спорта петанк. То дава възможност не съдиите да върнат нещо на спорта който обичат, като в същото време им помага да разширят своето участие в него.